

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ

Бул. „Цариградско шосе“ № 66
1784 София, България
E-mail: office@meteo.bg

Тел.: +359 (2) 4624500
Факс: +359 (2) 988 03 80, 988 44 94
<http://www.meteo.bg>

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ
ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ
№ РЯ-03-9
22.07.2026 г.

3312

УТВЪРДИЛ:

ГЕНЕРАЛЕН ДИРЕКТОР
(ДОЦ. Д-Р ИЛИАН ГОСПОДИНОВ)

ЕТИЧЕН КОДЕКС

ЗА ПОВЕДЕНИЕ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ В
НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ
И ХИДРОЛОГИЯ

СОФИЯ
2026 г.

Националният институт по метеорология и хидрология (НИМХ) изпълнява задълженията си като Национална хидрометеорологична служба на Република България и към международни организации, и извършва научни и научно-приложни изследвания, консултантска и експертна дейност, внедряване на научни и научно-приложни разработки, подготовка на докторанти и специалисти и др. дейности в съответствие с общочовешките ценности, академичната етика и националните интереси. Обслужването на обществените интереси предполага действията на НИМХ да се възприемат с доверие и уважение в обществото.

В тази връзка от всеки служител се очаква да демонстрира професионализъм, да се отнася с уважение към гражданите, държавните органи, представителите на търговски дружества и на други юридически лица, както и към останалите служители на НИМХ.

Етичните правила за поведение ангажират моралния дълг на служителите на НИМХ. Всеки отделен служител, осъществявайки своите професионални задължения, допринася за формирането на облика на цялата система

Задължение на всеки служител на НИМХ е да се запознае с етичните норми на поведение, очертани в този Кодекс, и да се стреми да изпълнява своите задължения в съответствие с принципите на професионалната етика.

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Раздел I

Обхват

Чл. 1. Етичните правила в този Кодекс са приложими спрямо всички служители на НИМХ и се отнасят до:

- взаимоотношенията между служителите на НИМХ и представителите на държавните органи и медиите;
- взаимоотношенията между служителите на НИМХ и гражданите и юридическите лица;
- взаимоотношенията между отделните служители на НИМХ.

Чл. 2. Служителите на НИМХ изпълняват своите задачи при спазване на Правилника за устройството и дейността на НИМХ, Правилника за вътрешния трудов ред на НИМХ, утвърдените вътрешни правила и процедури, Кодекса на труда, както и всички други законови и подзаконови нормативни актове, които регламентират дейността на НИМХ и на неговите служители.

Раздел II

Цел

Чл. 3. Този Кодекс има за цел да определи етичните норми и правилата за поведение, които служителите на НИМХ следва да спазват в служебната и извънслужебната им дейност, и по този начин да повиши общественото доверие в професионализма и морала на служителите на НИМХ, както и да издигне престижа на научноизследователската, научно-

приложната, оперативната, експертната и други дейности, извършвани от неговите служители.

Раздел III

Принципи

Чл. 4. Дейността на служителите на НИМХ се осъществява при спазване на следните принципи:

1. *Законност* – служителят на НИМХ изпълнява служебните си задължения при строго спазване на Конституцията и законите на Република България и съобразно установените вътрешни правила в института;

2. *Безпристрастност* – служителят на НИМХ извършва дейността си обективно и добросъвестно, като се стреми вярно, точно и безпристрастно да събира, анализира и оценява всички факти и обстоятелства свързани с работата му, без да допуска влияние на собствени или чужди интереси;

3. *Компетентност* – служителят на НИМХ извършва дейността си като използва и прилага знанията и опита, които притежава, и се стреми непрекъснато да повишава нивото на професионалната си квалификация и компетентност в интерес на института;

4. *Отговорност* – служителят на НИМХ следва поведение, което не накърнява престижа на института, не само при изпълнение на служебните си задължения, но и в своя обществен и личен живот;

5. *Честност* – служителят на НИМХ в зависимост от функциите, които изпълнява, осъществява действия, предлага и взема решения, водещи до укрепване на доверието в института;

6. *Зачитане на личността* – при изпълнение на служебните си задължения служителят на НИМХ се отнася любезно, възпитано и с уважение към всеки, като зачита правата и достойнството на личността и не допуска каквито и да са прояви на дискриминация;

7. *Публичност и откритост* – служителят на НИМХ осъществява своята дейност по начин, даващ възможност да се видят ясно неговите действия и резултатите от извършената работа;

8. *Толерантност* – служителят на НИМХ подхожда толерантно и с разбиране към алтернативни или допълнителни мнения и позиции, изразявани от личности или институции;

9. *Конфиденциалност* – служителят на НИМХ запазва в тайна данните и фактите, представляващи лична, нормативно защитена или служебна информация, станали му известни при или по повод служебната му дейност;

10. *Равнопоставеност* – изпълнява служебните си задължения по начин, който не допуска дискриминация, основана на пол, раса, език, религия, образование и убеждения, политическа принадлежност, мнение, национален или социален произход, здравословно състояние, възраст, сексуална ориентация, лично и обществено положение, имуществено състояние или на всякакви други принципи, установени в закон или международен договор, по който Република България е страна.

Глава втора

ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА ЕТИЧНО ПОВЕДЕНИЕ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ НА НИМХ

Раздел I

Професионално поведение

Чл. 5. Служителят на НИМХ е длъжен:

1. да познава и спазва своите професионални права и задължения, произтичащи от нормативните актове, вътрешните правила и този Кодекс;
2. да извършва дейността си компетентно, обективно и добросъвестно, като се стреми непрекъснато да подобрява работата си в интерес на института и обществото;
3. да не ползва с користна цел служебната информация, с която разполага и да не я разгласява пред други лица, освен по предвидения от закона ред;
4. да не предприема действия, които надхвърлят неговата професионална компетентност;
5. да поддържа и повишава своите професионални знания и умения;
6. да помага за обучението на колегите си, да споделя своя опит с тях и да съдейства за тяхната специализация и усъвършенстване.

Раздел II

Конфликт на интереси

Чл. 6. Служителят на НИМХ трябва да избягва ситуации, при които с действията си използва професионалните си правомощия и статут в личен интерес или в интерес на свързани лица.

Чл. 7. При възлагането на служебна задача, чието изпълнение може да доведе до конфликт между служебните му задължения и неговите частни интереси, служителят на НИМХ следва своевременно да уведоми своя пряк ръководител.

Чл. 8. Служител на НИМХ, на когото станат известни факти и обстоятелства за възникнал конфликт на интереси в НИМХ, може да подаде писмен сигнал до органа по назначаването и/или до по-висшестоящ орган.

Чл. 9. Когато служител на НИМХ се съмнява дали дадена дейност е съвместима със служебните му задължения, той трябва да обсъди това със своя пряк ръководител.

Чл. 10. Служителят на НИМХ не трябва да участва в каквито и да са договаряния, които са несъвместими с неговата длъжност, функции и задължения.

Чл. 11. Служителите, напуснали НИМХ, не трябва да злоупотребяват с информацията, която им е станала известна във връзка с длъжността, която са заемали, или с функциите, които са изпълнявали.

Раздел III

Лично поведение

Чл. 12. При изпълнение на служебните си задължения и в обществения живот служителят на НИМХ следва поведение, което е съвместимо с добрите нрави и не уронва престижа на НИМХ.

Чл. 13. Служителят на НИМХ не може да използва служебното си положение с цел получаване на облаги за него или свързани с него лица.

Чл. 14. Служителят на НИМХ не трябва да изразява лично мнение по обществени или служебни въпроси по начин, който би могъл да се тълкува като официална позиция на ръководството на НИМХ.

Чл. 15. Служителят на НИМХ отговаря на поставени въпроси съобразно функциите, които изпълнява, като при необходимост ги пренасочва към друг служител, притежаващ съответната компетентност.

Чл. 16. Служителят на НИМХ изпълнява задълженията си честно и безпристрастно, като не допуска лични политически пристрастия да му влияят.

Раздел IV

Взаимоотношения с Ръководството

Чл. 17. Служителят на НИМХ подпомага ръководството на института с висок професионализъм, безпристрастност и активност при разработването и провеждането на политиката на НИМХ, както и при изпълнението на взетите решения и осъществяване на правомощията на неговите ръководители.

Чл. 18. Служителят на НИМХ е длъжен да спазва служебната йерархия и стриктно да изпълнява актовете и заповедите на ръководните органи на института.

Чл. 19. Служителят на НИМХ не трябва да изпълнява устни заповеди, нареждащи му да извърши правонарушение или явно незаконни действия. Ако счита, че дадена заповед е такава, той може да поиска писмено потвърждение на служебния акт и трябва да докладва писмено мнението си пред ръководството на института. При липса на съответна реакция, сигналът следва да бъде подаден към по-висшестоящ орган.

Чл. 20. Когато прави предложения пред прекия ръководител или пред ръководството на НИМХ, служителят е длъжен да предостави цялата информация, с която разполага, отнасяща се до вземането на конкретно решение.

Чл. 21. Служителят на НИМХ поставя пред ръководството и прекия си ръководител открито и честно проблемите, с които се сблъсква в процеса на работа или при изпълнението на възложените му задачи, като се консултира с тях с цел разрешаването им.

Чл. 22. (1) Служителят на НИМХ е длъжен да докладва на прекия си ръководител и/или на Генералния директор на НИМХ всички административни слабости, пропуски и нарушения, които според него създават предпоставки за корупция, измами и нередности.

(2) В случаи на нарушение на принципите и правилата на Етичния кодекс, служителите на НИМХ могат да подадат сигнал или жалба до Комисията по чл. 55, в съответствие с регламентите на Глава четвърта от този Кодекс.

Раздел V

Взаимоотношения между служителите на НИМХ

Чл. 23. В отношенията с колегите си служителят на НИМХ проявява уважение, коректност и толерантност, като не допуска поведение, което накърнява достойнството и правата на отделната личност.

Чл. 24. Служителят на НИМХ оказва съдействие на своите колеги при изпълнение на служебните им задължения – в рамките на своята компетентност.

Чл. 25. Не се допуска отправянето на обидни квалификации и дискриминационно отношение между служителите в НИМХ.

Чл. 26. Служителите на НИМХ трябва да се стремят да не допускат конфликтни ситуации помежду си или да ги предотвратят своевременно, ръководени от принципа за ненакърняване на човешкото и личностно достойнство. Личните противоречия се разрешават с помощта на прекия и/или висшестоящия ръководител, а когато това е невъзможно – чрез сигнал до Комисията по чл. 55 и в съответствие с регламентите на Глава четвърта на този Кодекс.

Чл. 27. Служителят на НИМХ, особено когато изпълнява ръководни функции, трябва да бъде пример на другите служители с качествено и срочно изпълнение на служебните си задължения, своето лично поведение и чувство за отговорност.

(1) Ръководителят е задължен:

1. да осигури на служителите приобщаваща работна среда и необходимите условия за изпълнение на служебните им задължения, както и за повишаване на тяхната квалификация и преквалификация;

2. да оценява служителите без прояви на дискриминация и независимо от тяхната национална, религиозна, расова или друга принадлежност;

3. да следи за коректното изпълнение на професионалните задължения на служителите и да ги насърчава посредством съвет, даване на насоки и/или предприемане на други корективни мерки;

4. да не допуска субективизъм при оценка качествата на служителя, неговото фаворизиране или задържане в кариерното му развитие;

5. да пресича проявите на лобизъм при избирането на ръководители, председатели и членове на комисии и съвети, определяне членове на журита и други;

6. да не допуска използване на административното си положение и йерархична зависимост за извличане на облаги и оказване на натиск.

(2) Ръководителят е отговорен за заповедите, които издава, за тяхното изпълнение и последствията от тях.

Раздел VI

Други правила за професионално поведение

Чл. 28. Служителят на НИМХ противодейства на корупционни прояви и на други неправомерни действия в НИМХ.

Чл. 29. Служителят на НИМХ не допуска да бъде поставен във финансова зависимост или в друга обвързаност от външни лица или организации, както и да иска и да приема подаръци, услуги, пари, облаги или други ползи, които могат да повлияят на изпълнението на служебните му задължения, на неговите решения или да нарушат професионалния му подход по определени въпроси.

Чл. 30. Служителят на НИМХ не използва служебното си положение и власт или информацията, станала му известна, при или по повод изпълнение на служебните му задължения, в свой или чужд личен интерес.

Чл. 31. Недопустимо е проявяването на субективизъм, егоизъм или пристрастие при разпределение на ресурси от материалната база на НИМХ по начин, който не е съобразен или ощетява дейността на други лица.

Чл. 32. Документи, научни резултати и данни в НИМХ могат да се използват от служителя на НИМХ само за изпълнение на служебните му задължения при спазване на правилата за защита на информацията в съответствие с вътрешно-институтски актове.

Чл. 33. Служителят на НИМХ е длъжен да не разгласява факти и сведения, станали му известни при или по повод изпълнението на служебните му задължения.

Чл. 34. Служителят на НИМХ трябва да предприема необходимите действия с цел гарантиране на сигурността и недопускане на нерегламентирано разкриване на защитената информация и/или данни и информация от служебните компютри и/или лични данни, свързани със служители, ръководството на института, контрагенти на НИМХ.

Чл. 35. При изпълнение на служебните си задължения служителят на НИМХ опазва повереното му имущество с грижата на добър стопанин и не допуска използването му за лични цели.

Чл. 36. При загуба или повреждане на имущество, документи или данни на НИМХ служителят на НИМХ е длъжен своевременно да информира прекия си ръководител, а при невъзможност – висшестоящия такъв.

Чл. 37. Служителят на НИМХ не може да изнася имущество и документи на НИМХ извън мястото, където изпълнява служебните си задължения, без това да е съгласувано с прекия ръководител.

Чл. 38. Служителят на НИМХ няма право да предоставя достъп до служебно имущество и документи на външни лица, без това да е съгласувано с прекия ръководител и/или висшестоящ орган.

Раздел VII

Права на служителите на НИМХ

Чл. 39. Служителят на НИМХ има право на работна среда, позволяваща пълна изява на неговите способности, свободна от всякаква форма на тормоз, нетолерантност и дискриминация.

Чл. 40. В дисциплинарно производство, образувано срещу него, служителят на НИМХ има право да подаде сигнал до Комисията по чл. 55, в съответствие с регламентите на Глава четвърта на този Кодекс, и на пълно, обективно и всестранно разследване.

Чл. 41. Служителят на НИМХ не може да бъде санкциониран поради факта, че е докладвал за случай на нарушение на професионалната етика, освен ако подобен акт не се окаже злонамерен или неоснователен.

Чл. 42. Служителят на НИМХ има право на точно и обективно оценяване.

Глава трета

АКАДЕМИЧНА ЕТИКА

Чл. 43. (1) Учените на НИМХ осъществяват своята научноизследователска, експертна, развойна и образователна дейност, спазвайки общите принципи на този Кодекс, както и фундаменталните принципи на *почтеност на научните изследвания*:

1. *надеждност* при осигуряване на качеството на научните изследвания;
2. *честност* при разработването, рецензирането, отчитането и публикуването на научните изследвания по прозрачен, справедлив и безпристрастен начин;
3. *уважение* към колегите и участниците в научните изследвания;
4. *отчетност* за научните изследвания от зараждането на идеята до публикуването, за управлението и организацията им, за обучението, надзора и наставничеството, както и за по-широкото им въздействие.

(2) В своята дейност учените от НИМХ отчитат състоянието на съвременната наука, актуалните научни задачи, търсеци своето решение, и се стремят към обективно, аргументирано и достоверно доказване на резултатите от научните изследвания.

Чл. 44. (1) Учените от НИМХ публикуват резултатите от научните си изследвания по открит, честен, прозрачен начин, като съблюдават поверителността на данните, където е необходимо.

(2) Всички автори носят пълна отговорност за съдържанието и научната достоверност на публикацията и резултатите. Авторството се основава на значителен принос към разработването на научното изследване, обработката на информацията или към анализа и тълкуването на резултатите.

Чл. 45. Всички партньори в научноизследователското сътрудничество поемат отговорност за почтеността на научните изследвания и официално се договарят в началото на сътрудничеството си относно очакванията и принципите на почтеност на научните изследвания, относно законовите разпоредби, които ще се прилагат и защитата на

интелектуалната собственост, и относно процедурите за разрешаване на конфликти и евентуални случаи на неетично поведение.

Чл. 46 (1) Учените се отнасят отговорно към научноизследователската и академична общност, като участват в рефериране, рецензиране и оценяване.

(2) Рецензенти или редактори, които имат конфликт на интереси, се оттеглят от участие в решения за публикуване, финансиране, присъждане на награди и др.

(3) Рецензиите дават обективна и безпристрастна оценка, като изтъкват както приносите, така и недостатъците на рецензирания труд.

Чл. 47. Водещите учени и научните ръководители напътстват членовете на своите екипи и колеги, като предлагат насоки и обучение, за да могат те да се реализират в своята дейност, като съблюдават принципите на почтеност на научните изследвания.

Чл. 48 (1) В отношенията си с докторантите и младите учени, ученият от НИМХ оценява коректно тяхната дейност на база на постигнатите резултати, и прилага обективни и еднакви критерии към всички.

(2) Научният ръководител/консултант предава на докторантите и младите учени своите научни знания, опит, експертиза и принципите на академична етика, чрез работата си с тях и личен пример.

(3) В преподавателската си дейност, ученият се стреми да развие в специализантите и докторантите открит и критичен начин на мислене, отговорно отношение към научните изследвания, като зачита правото им на собствено мнение и академична свобода.

Чл. 49. При участието в конкурси за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности, за разработване на проекти и др., учените се ръководят от обективно и безпристрастно прилагане на установените критерии и разпоредби.

Чл. 50. Към тежките нарушения на академичната етика спадат фалшифицирането (изфабрикуване или изопачаване) или присвояването (т.нар. класификация „FFP“ – F[abrication], F[alsification], P[lagiarism]) при предлагането, осъществяването на:

(1) *Фабрикуване* на несъществуващи резултати и данни и тяхното докладване и/или публикуване като реално получени;

(2) Различни форми на *фалшификация* и изопачаване – подправяне на научноизследователски материали;

(3) *Плагиатство*, което се изразява в присвояване на части от трудове, идеи, анализи, фигури или резултати, създадени или получени от други учени, и тяхното докладване и/или публикуване като свои, без да се споменават първоизточниците.

Чл. 51. Нарушения на академичната етика са и обстоятелствата свързани с конфликт на интереси, представени в глава втора, раздел II на настоящия Етичен кодекс.

Чл. 52. (1) Нарушения, свързани с личното поведение на учените: неуважително и агресивно поведение, фаворизиране или пренебрежително отношение, злоупотреба със служебно положение, корупционни практики, както и дискриминация от всякакъв вид.

(2) При нарушение на академичната етика ученият или служителят може да подаде сигнал до Комисията по чл. 55 в съответствие с регламентите на Глава четвърта на този Кодекс или Научния съвет на НИМХ.

МЕРКИ ПО ПРИЛАГАНЕТО

Чл. 53. Правилата на поведение, съдържащи се в този Кодекс, са неизменна част от ежедневната дейност на служителите на НИМХ.

Чл. 54. Етичният кодекс подлежи на задължително спазване от всички служители на НИМХ. При осъществяването на действия, несъвместими с поведението по този Кодекс, служителят следва да понесе морални санкции, а където е приложимо – административни санкции или търсене на наказателна отговорност.

Чл. 55 (1) Нарушенията на принципите и правилата, съдържащи се в този Кодекс, се разглеждат от Комисия по етика (КЕ) на НИМХ след подаване на писмен сигнал или жалба, или при самосезиране на комисията.

(2) Комисията по етика е консултативен орган към Генералния директор на НИМХ и следи за спазването на Етичния кодекс на НИМХ и дефинираните в него цели, етични принципи и правила за етично поведение.

(3) Комисията по етика се състои от 9 члена и се определя на квотен принцип. В нея има:

1. 4-ма представители на академичния състав (3-ма хабилитирани и 1 млад учен или докторант), предложени от Научния съвет на НИМХ;

2. 4-ма представители от оперативната дейност (департаменти и филиали) и 1 представител на отделите БФСО, Административно-стопански и Международно сътрудничество, предложени от Събранието на пълномощниците на работниците и служителите в НИМХ.

(4) Комисията се назначава със Заповед на Генералния директор на НИМХ и е с мандат 4 години. Председателят на Комисията по етика е хабилитирано лице. Комисията по етика разработва правила за своята работа, които се утвърждават от Генералния директор на НИМХ. По въпроси или сигнали, свързани с академичната етика Комисията по етика може да се обърне към Научния съвет на НИМХ.

(5) В дейността си Комисията по етика се ръководи от Етичния кодекс за поведение на служителите в НИМХ, Правилника за устройството и дейността на НИМХ, Правилника за вътрешния трудов ред в НИМХ, утвърдените вътрешни правила и процедури, Кодекса на труда, както и всички други закони и подзаконови нормативни актове, които регламентират дейността на НИМХ и принципите на Европейския етичен кодекс за почтеност на научните изследвания.

Чл. 56. При разследване на нарушения на принципите и правилата в Етичния кодекс, Комисията по етика на НИМХ се ръководи от принципите на справедливост, обективност, прозрачност и конфиденциалност, като всеки, срещу когото има подаден сигнал, е по презумпция невинен до разглеждане на случая и вземане на решение от Комисията по етика.

Чл. 57. Този Кодекс следва да се доведе до знанието на всички служители в НИМХ за сведение и изпълнение, като запознаването с неговото съдържание се удостоверява лично от служителите чрез подпис.

Чл. 58. При първоначално встъпване в длъжност, служител от сектор ЧРДА е длъжен да запознае служителя с разпоредбите на този Кодекс в деня на постъпване на работа. Запознаването на служителя с разпоредбите на Кодекса и неговото спазване се удостоверява чрез подписване на декларация по образец (*Приложение № 1*). Декларацията се съхранява в досието на служителя.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Нормите на настоящия Етичен кодекс за поведение на служителите в НИМХ са задължителна част от трудовите задължения на служителите в НИМХ.

§ 2. Служителите на НИМХ са длъжни да спазват разпоредбите на настоящия Етичен кодекс за поведение на служителите в НИМХ.

§ 3. Всички служители на НИМХ, включително и тези на ръководни длъжности, трябва да оказват съдействие и да не възпрепятстват работата на членовете на Комисията по етика.

§ 4. В тримесечен срок от влизането в сила на Етичния кодекс за поведение на служителите в НИМХ, прекият ръководител на съответното структурно звено в НИМХ следва да запознае подчинените си служители с неговото съдържание срещу подпис.

§ 5. Етичният кодекс е изготвен на основание чл.7 (1) т.16 и чл.11 от Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор и е елемент от системата за финансово управление и контрол в НИМХ. Той е изготвен в съответствие с разпоредбите на Закона за висшето образование и Европейския етичен кодекс за почтеност на научните изследвания.

§ 6. За неуредените в този Кодекс случаи се прилагат разпоредбите на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор, Кодекса на труда и вътрешно-институтските актове.

§ 7. Настоящият Етичен кодекс за поведение на служителите в НИМХ отменя влезлия в сила от 15.12.2025 г. Етичен кодекс за поведение на служителите в НИМХ (рег. № РД-02-21/15.12.2025 г.).

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ

ДЕКЛАРАЦИЯ

по чл. 58 от Етичния кодекс за поведение на служителите в Национален институт
по метеорология и хидрология (НИМХ)

Долуподписаният

ЕГН на длъжност

в департамент/отдел..... на НИМХ/

сектор на филиал

ДЕКЛАРИРАМ,

че съм запознат с правилата за поведение, утвърдени с Етичния кодекс за поведение на
служителите в Национален институт по метеорология и хидрология.

Дата:

ДЕКЛАРАТОР: